

De nationale bloem van Nederland

Tekst en foto Henk van der Scheer

Bijna elk Europees land heeft een nationale bloem. Oostenrijk koos voor edelweiss, de klaproos hoort bij België, Duitsland heeft de korenbloem en de Fransen de lelie. Sterker nog, vrijwel elk land heeft een officieel bloem- of plantembleem, denk aan Canada met zijn esdoornblad (maple leaf). 'Vroege Vogels', het programma van BNNVARA, nam het initiatief voor een verkiezing voor een nationale bloem voor ons land in samenwerking met een aantal deskundigen (Buitenleven, 2023). Dit in navolging van de nationale vogelverkiezing (in 2015 werd dat de grutto). Het moest er wel één zijn die in de natuur voorkomt en symbool staat voor ons land. Men kon zijn stem uitbrengen op de website van 'Vroege Vogels'. In de uitzending van 4 juni 2023 werd de naam van de uitverkozen bloem bekend gemaakt: madeliefje of meizoentje (*Bellis perennis*, ofwel mooie meerjarige).

Velen meenden en menen dat we toch de tulp als nationale bloem hebben, maar dat is onjuist. Die is van Turkije en Hongarije. Om de keuze overzichtelijk te maken, werd gestart met een longlist van 40 bloemen. Tot vrijdag 12 mei 2023 konden belangstellenden hun stem uitbrengen. In de uitzending van 14 mei maakte 'Vroege Vogels' na stemming een shortlist bekend van vijf namen en kon men opnieuw stemmen. In totaal werd er ruim 53.000 keer gestemd met de volgende uitkomst: 1) madeliefje, 2) fluitenkruid, 3) pinksterbloem, 4) paardenbloem en 5) wilde kievitsbloem. Het madeliefje dus; eigenlijk een bloem zoals iedereen een bloem tekent. Iedereen heeft weleens een ketting gevlochten van deze bloem die het hele jaar door bloeit, tenzij het gaat vriezen.

Geen drachtplant

Kennelijk hebben er onvoldoende imkers meegestemd om een mooie drachtplant als nationale bloem binnen te halen. Zelf leek mij de *wilde kievitsbloem* wel een mooie voor imkers. De plant is bijna overal uit Europa verdwenen. Ongeveer 95% van alle exemplaren is in ons land te vinden langs de oever van de Overijsselse Vecht bij Zwolle, het Zwarte Water bij Hasselt en de IJssel bij Wilsom. De bloem, een bolgewas in de grond, doet het goed op natte gronden die periodiek overstromen. Dat is nodig, omdat de zaden zich met water verspreiden (Van der Scheer, 2017).

Het werd dus het madeliefje, een overblijvend kruid uit de composietenfamilie. Er zijn met name twee hypothesen over de herkomst van de Nederlandse naam 'madeliefje'. De eerste is een samentrekking van het woord 'made', wat weide of hooiveld betekent (vergelijk ook 'maaien'), en het woord 'lief', omdat men de bloem waarschijnlijk graag zag in het gras. De plant komt dan ook veel voor in graslanden zoals gazons, bermen en weilanden mits extensief beheerd. De tweede hypothese geeft aan dat het woord mogelijk afkomstig is van *maagden-lief*, omdat het bloempje in verband gebracht werd met de maagd Maria.

Voortplanting

Aan het einde van de bloemstengel staat één bloemhoofdje. Dit wordt tot 2,5 cm groot en bestaat uit centrale gele buis-

bloemen, met een krans van witte straalbloemen. Madeliefjes planten zich geslachtelijk en ongeslachtelijk voort. In de oksels van de bladeren worden zijstengels gevormd die uit kunnen groeien tot een nieuw bladrozet. Die stengeltjes worden niet zo lang, waardoor madeliefjes dichte maten kunnen vormen. Daarnaast plant het madeliefje zich voort via zaden. De soort komt van oorsprong alleen voor in Europa en Zuidwest-Azië, maar heeft zich ook over andere delen van de wereld verspreid, zoals in Noord- en Zuid-Amerika. In heel West-Europa is de soort algemeen.

Symbool

Het madeliefje geldt als symbool van de godin Ishtar en komt als zodanig veelvuldig voor op de Isjartpoort, een oude stadspoort van Babylon uit 575 voor Christus. Het madeliefje geldt in de christelijke traditie als symbool voor maagdelijkheid en, daarmee samenhangend, voor Maria. De bloem werd ook bekend, doordat zij werd opgenomen in het wapen van Lodewijk IX van Frankrijk, tezamen met de lelie. ◆

Literatuur

Anoniem, 2023. Het madeliefje: dé nationale bloem van Nederland. Buitenleven 4 juni.

Van der Scheer, 2017. Niet zonder elkaar. Kievitsbloem heeft baat bij bestuiving door hommelmkekoninkinnen. Bijenhouden 11(4):19. [Wikipedia.org/wiki/Isjartpoort](https://www.wikipedia.org/wiki/Isjartpoort)